

Michaela Jirásková:

Pojetí božství v indických tradicích?

Posudek oponenta diplomové práce

Studentka se svou prací zařadila do série prací, které zasazují popis a srovnání prvků jiného náboženství, tentokrát souboru indických tradic souhrnně zvaných hinduismus, do rámce kritiky dřívějších a některých současných religionistů, zahraničních a zejména českých (Čupr, Lesný, Miltner, Pertold, Zbavitel).

Tvrzení v oblasti vědy zahrnuje odmítnutí opačných tvrzení, a v tomto smyslu je věda nesnášenlivá. Je však možno také chápat, že v počátcích seriózní odborné badatelské práce poslouží po porozumění kulturnímu fenoménu cizího etnika či cizí kultury analogie s kulturou vlastní. Analogie není ztotožnění. Možná jde spíše o meze přípustné analogie v různých etapách.

Uplatnění křesťanských vzorců pro chápání indických božstev (a obdobně indických posvátných spisů, roli příslušníků varn, zejm. bráhmanů apod.) u mladší generace badatel ustupuje, protože křesťanství je stále méně přítomno ve veřejném prostoru a neskýtá už tolik předlohy pro analogické posuzování jiných tradic.

Jsou-li, jak tvrdí autorka v posledním odstavci práce, „naše“ představy, tedy i představy její „jasně vymezeny“ křesťanskou teologií (a to kupodivu i bez jakéhokoli setkání s teologií), sotva může posoudit možnost objasnění indického chápání božstev. Z jaké pozice by to činila? Zřejmě chce tvrdit, že některé křesťanské představy ovlivňují některé západní badatele, zatímco ji samu neovlivňují, a proto je schopna posoudit míru zkreslení u minulých (a jinak smýšlejících současných) autorů, což je ovšem tvrzení poněkud odlišné. Není-li dnešní pohled (včetně pohledu autorky) něčím determinován a proto zkreslující, je zřejmě těžko posoudit.

Dosavadní úvaha ukazuje smysl, ale i problematičnost hlavního cíle práce. V mezích zadání, dostupných informací a použit textové analytické a srovnávací metody však autorka odvedla patřičnou práci. Zvolila cíli přiměřenou literaturu, náležitě na ni odkazuje a zdá se, že posuzované autory příliš nezkrsluje, když

převážně vybírá jejich křesťanstvím ovlivněné vzorce myšlení a nevšímá si jejich přínosu.

Práce je jazykově čistá, má jasnou stavbu, je přehledná (snad jen delší citace mohly být výrazněji odlišeny od jejího textu). Prokazuje obeznámenost s tématem. Studentka umí pracovat s odbornou literaturou. Nebojí se kritického myšlení i vůči (ovšem jen některým) autoritám.

Odborný indologický aspekt práce přenechávám vedoucímu práce, který je kompetentní ho posoudit. Práci je rozhodně možno doporučit k obhajobě a vysvětlí-li autorka meze analogického přístupu, možných determinací a zkreslení při různých přístupech, je možno práci hodnotit stupněm 1, výborně.

Vypracoval: Ivan Štampach